

הכנסת אורחים

תורה מייחסת חשיבות רבה למצוות הכנסת אורחים. היא מתארת, בפירוט רב, את התמסרותו של אברהם אבינו למצוות הכנסת אורחים – כאשר האורחים היו אנשים שלא הכירם. נראה, שהתורה מדגישה כי התאמצותו של אברהם אבינו במצווה זו היא התכונה אשר הפכה את אותו ראוי במיוחד להיות אביה הרוחני של האנושות כולה.

שיעור זה ידון בחשיבותה של הכנסת אורחים ויסביר כיצד מכנים האורחים דבק בדרכיו של ה'. כאשר אנו מתבוננים מקרוב בהתנהגותו של אברהם, אנו רואים את הדרך האידיאלית לקיים מצווה זו – הכוללת קבלת פניהם של האורחים בסבר פנים יפות, מתן אפשרות להתרחץ ולנוח, הענקת הרגשה טובה, כיבודם במאכל ובמשתה וכן ליווים ביציאתם לדרך. לבסוף נבחן את השכר ששמור למקיימי מצווה זו.

בשיעור זה, נתייחס לשאלות הבאות:

- ☞ מדוע ביהדות יש תפקיד מרכזי כל כך להכנסת אורחים, כולל אנשים שאיננו מכירים?
- ☞ מהו המקור למצוות הכנסת אורחים?
- ☞ מה כלול במצוות הכנסת אורחים?
- ☞ מהן ההשלכות הרוחניות של מצווה זו?

מבנה השיעור:

חלק ראשון: מרכזיותה של הכנסת אורחים בחיים היהודיים

חלק שני: חשיבותה המיוחדת של מצוות הכנסת אורחים

חלק שלישי: העקרונות והפרטים של מצוות הכנסת אורחים
פרק א. חיפוש אחר אורחים וקבלתם בסבר פנים יפות
פרק ב. מתן אפשרות לנוח ולהתרחץ
פרק ג. שירות האורחים באופן אישי
פרק ד. הגשת מזון בשמחה וברגישות
פרק ה. סידור מקום לינה
פרק ו. ליווי האורחים לדרכם
פרק ז. לאיזה מרחק יש ללוות את האורחים?

חלק רביעי: חינוך הילדים להכנסת אורחים

חלק חמישי: השכר על הכנסת אורחים וליווים

חלק ראשון: מרכזיותה של הכנסת אורחים בחיים היהודיים

כהקדמה לגישתה של היהדות להכנסת אורחים, הבה נדמיין את התסריט הבא:

דיייד נסע למזרח הרחוק בחיפוש אחר הארה. הוא בילה שנים רבות באימונים של מדיטציית ויפאסנה על ידי מאסטרים טיבטיים. כעת, בהוראת מורו, הוא יוצא להרים עם ציוד הולם כדי לפתוח בהתבודדות מדיטציה למשך חמישה ימים. מטרתו היא להגיע להתעלות מושלמת של הגוף.

הכל מתנהל כשורה, עד היום הרביעי, כאשר מופר השקט בבוטות על ידי קובי, אשר נסע למזרח לשם ההרפתקה. למרבה הצער, הרפתקתו יצאה מכלל שליטה – קובי איבד את מפת-הרי-טיבט שלקח עמו בטיול-היחיד שלו. הוא הלך לאיבוד, ומימיו ומזונו כמעט כלו.

עייף ורעב, אך מאושר לפגוש בן אדם נוסף, מרסק קובי את שתיקת המדיטציה הטהורה של דיייד ואומר, "הי, אחי, אני רואה שיש פה מישהו... תשמע, אה, יש לך איזה פסק-זמן או משהו כזה? איזה חטיף טעים יכול להציל אותי עכשיו."

דיייד מוועזע: "פסק זמן! הוא לא רואה שאני עושה מדיטציה?! אני עומד להגיע להתעלות והוא רוצה פסק זמן?!"

האם צודק דיייד? או אולי הוא צריך באמת להזמין את קובי לארוחת צהריים. מצד שני, אולי אסור לקובי בכלל להפריע לדיייד?

הפסוק "ואהבת לרעך כמוך" (ויקרא יט:יח) מחייב את האדם לבצע מעשי חסד (רמב"ם, הלכות אבל, יד:א). על אף שבאפשרותם של אנשים לסייע זה לזה בדרכים שונות (ראה שיעור מורשה "ואהבת לרעך כמוך"), מנו החכמים מספר מצוות ספציפיות הכלולות בקטגוריה זו. שתיים מתוכן הן הכנסת אורחים וליויי האורחים עם עזיבתם.

קיומה של מצוות "ואהבת לרעך כמוך" – באמצעות הכנסת אורחים – מודגם במלואו על ידי ענקי הרוח ומייסדי של המונותאיזם הדתי, אברהם ושרה:

1. בראשית יח:א-ה – שורשה של מצווה זו באישיותו הייחודית של אברהם, שהנו האב הרוחני של האנושות כולה.

וַיֵּרָא אֵלָיו ה' בְּאַלְנֵי מְמָרָא וְהוּא יָשָׁב פֶּתַח הָאֵהָל בְּחַם הַיּוֹם: וַיֵּשָׂא עֵינָיו וַיֵּרָא וְהִנֵּה שְׁלֹשָׁה אַנְשִׁים נֹצְבִים עָלָיו וַיֵּרָא וַיֵּרָץ לְקָרְאָתָם מִפֶּתַח הָאֵהָל וַיִּשְׁתַּחוּ אֲרָצָה: וַיֹּאמֶר אֲדֹנָי אִם נָא מְצִאתִי חַן בְּעֵינֶיךָ אֵל נָא תַעֲבֹר מֵעַל עֲבָדְךָ:

יָקַח נָא מֵעֵט מַיִם וְרַחְצוּ רַגְלֵיכֶם וְהִשְׁעֵנוּ תַּחַת הָעֵץ: וְאָקַחָה פֶתַח לֶחֶם וְסַעֲדוּ לְבַבְכֶם אַחַר תַּעֲבֹרוּ כִּי עַל פֶּן עֲבַרְתֶּם עַל עֲבָדְכֶם וַיֹּאמְרוּ בֵּן תַּעֲשֶׂה פֶּאֶשֶׁר דְּבַרְתָּ:

וַיִּמְהַר אַבְרָהָם הָאֵהָלָה אֶל שָׂרָה וַיֹּאמֶר מְהֵרֵי שְׁלֵשׁ סְאִים קָמַח סִלַּת לֹשִׁי וַעֲשֵׂי עֲגוֹת: וְאֵל הַבָּקָר רֵץ אַבְרָהָם וַיִּקַּח בֶּן בָּקָר כֶּךָ וַיִּטֹּב וַיִּתֵּן אֵל הַנֶּזֶר וַיִּמְהַר לַעֲשׂוֹת אֹתוֹ: וַיִּקַּח חֲמָאָה וְחָלָב וּבֶן הַבָּקָר אֲשֶׁר עָשָׂה וַיִּתֵּן לַפְּנִיָּהם וְהוּא עֹמֵד עֲלֵיהֶם תַּחַת הָעֵץ וַיֹּאכְלוּ:

כדי להראות מה היה ייחודו של אברהם שזיכה אותו להיות האב הרוחני של האנושות כולה, סיפרה התורה מה עשה אברהם ביום השלישי למיתו, היום הכואב ביותר שבו הנימול חלש ביותר (רש"י, בראשית יח:א).

על מנת לחסוך מאברהם את המאמץ הפיזי של הכנסת אורחים, הוציא הקב"ה חמה מנרתיקה, כדי שלא יהיו הולכי דרכים באותו היום. אך נפשו של אברהם חשקה באורחים, משום שצדיק לעולם אינו שבע רצון מהישגיו הרוחניים. לכן שלח לו ה' שלושה

אנשים, ואברהם רץ להזמין אותם אליו ולשרתם אישית, על אף גילו ומחלתו (הרב נתן שרמן, The Stone Chumash, בראשית יח:א). בנוסף לכך, כפי שיידון להלן, הקב"ה דיבר עם אברהם בעת שהגיעו האורחים. על אף זאת, ביקש אברהם מאלוקים להמתין, כביכול, כאשר הוא מטפל באורחים! בסיפור הפתיחה, ייתכן כי ידידנו דייוויד ישקול הפסקה קלה במדיטציה שלו כדי לסייע לקובי...

הסיפור הבא מדגים את הרגישות שבה קיים החפץ חיים מצווה זו:

פעם, נסע תלמיד אחד דרך ארוכה כדי לסעוד את סעודת ליל השבת אצל הרב ישראל מאיר כגן ("החפץ חיים", ראדן, 1838-1933). התלמיד היה מותש מן הנסיעות והחפץ חיים הציע שינוח לפני תפילת השבת והסעודה שלאחריה.

כאשר התעורר התלמיד הבין, לבושתו הרבה, כי החמיץ את תפילת ליל השבת בבית הכנסת. "אל תדאג, תוכל להתפלל פה בבית", אמר החפץ חיים. התלמיד הופתע לראות כי אשתו של החפץ חיים כבר עלתה על יצועה. "היא היתה עייפה מאוד ונאלצה לשכב לישון מוקדם", הסביר החפץ חיים.

התלמיד התפלל ביחידות, ואחר כך סעד עם רבו. הם שרו זמירות, שוחחו בדברי תורה, ולאחר מכן שכב הרב לישון. כאשר התכונן התלמיד לעלות אף הוא על משכבו, שם לב כי השעון מקולקל ועומד על השעה 3:00. אך לאחר מכן חדרה בו ההכרה: השעון פועל היטב! הוא ישן קודם עד 2:00 בלילה ובאמת סיים את סעודתו עם החפץ חיים בשעה 13:00!

החפץ חיים נשאר ער למשך רוב שעות הלילה והעמיד פנים כי עדיין מוקדם, על מנת לאפשר לתלמידו לנוח ולמנוע כל אפשרות כי יתבייש! (מפיו של הרב אלי מונצור, ברוקלין; מצוטט בספר The Chofetz Chaim Biography, הוצאת ארטסקרול)

2. דברים יג:ה – אלוקים הכל-יכול קורא לאדם להתקרב אליו ולדבוק בו. הכיצד ייתכן הדבר?

אחרי ה' אלקיכם תלכו ואתו תיראו ואת מצותיו תשמרו וקולו תשמעו ואתו תעבדו ובו תדבקון:

ה' מבקש מן האדם "ובו תדבקון". בתורה שבעל פה מתוארים האמצעים להשגת מטרה זו:

3. תלמוד בבלי, סוטה יד. – כאשר מתייחס אדם לבריות כפי שהקב"ה מתייחס אליהם (על פי המתואר בדברי התורה), אותו אדם הולך בדרכיו של ה' ודבק בו.

ואמר רבי חמא בר חנינא מאי דכתיב אחרי ה' אלקיכם תלכו וכי אפשר לו לאדם להלך אחר שכינה? ... אלא הלך אחר מידותיו של הקב"ה: מה הוא מלביש ערומים דכתיב ויעש ה' אלקים לאדם ולאשתו כתנות עור וילבישם, אף אתה הלבש ערומים; הקב"ה ביקר חולים דכתיב וירא אליו ה' באלוני ממרא, אף אתה בקר חולים; הקב"ה ניחם אבלים דכתיב והי אחרי מות אברהם ויברך אלקים את יצחק בנו, אף אתה ניחם אבלים; הקב"ה קבר מתים דכתיב ויקבור אותו בגיא, אף אתה קבור מתים.

4. שלח, פרשת וירא, "נר מצוה" (פסקה שניה) – כאשר עוסק האדם בהכנסת אורחים הוא הולך בדרכיו של ה' ומדמה לו. כשם שה' מארח את העולם כולו, כך יכול האדם לארח אחרים.

ונראה בעיני פשוט... מצוות הכנסת אורחים שהיא בכלל מצוות עשה דוהלכת בדרכיו נוסף על שהיא מעלה גדולה ממעלת המידות... וזה כי הקב"ה מכניס אורחים בכל זמן ועידן, בכל שעה, ובכל עת, ובכל רגע. כי אם לא היה מכניס אורחים רגע כמימריה היה העולם אבד. ר"ל כי כל העולם אורחים הם לגבי השי"ת כאורח נטה ללון כי גרים אנחנו והוא מכניס.

דיון מלא במושג של הליכה בדרכי ה' מופיע בשיעור מורשה "להידמות לה'".
לבסוף, בכל פעם שעושה אדם חסד והוא מונע על ידי העובדה כי "כך נכון לעשות", הוא מקיים את מצוות "ועשית הישר וטוב".

5. דברים ו:יח – מצוות "ועשית הישר והטוב"...

ועשית הישר והטוב בעיני ה' למען ייטב לך ...

הרמב"ן מפרש את הפסוק דלעיל:

6. רמב"ן, דברים ו:יח – מאחר שאין אפשרות כי יתפרשו בתורה ההנהגות הראויות לכל מצב בחיים, נותן לנו ה' הנחיה כללית: "ועשית הישר והטוב בעיני השם". הכנסת אורחים כלולה בקטגוריה זו.

... והכוונה בזה, כי מתחלה אמר: שתשמור חקותיו ועדותיו אשר צִוְּךָ, ועתה יאמר: גם באשר לא צִוְּךָ תן דעתך לעשות הטוב והישר בעיניו, כי הוא אוהב הטוב והישר:

וזה ענין גדול, לפי שאי אפשר להזכיר בתורה כל הנהגות האדם עם שכניו ורעיו, וכל משאו ומתנו, ותקוני הישוב והמדינות כלם, אבל אחרי שהזכיר מהם הרבה, כגון לא תלך רכיל (ויקרא יט טז), לא תקום ולא תטור (שם פסוק יח), ולא תעמוד על דם רעך (שם פסוק טז), לא תקלל חרש (שם פסוק יד), מפני שיבה תקום (שם פסוק לב), וכיוצא בהן, חזר לומר בדרך כלל שיעשה הטוב והישר בכל דבר.

בעיני התורה, התחושה הטבעית הקיימת באדם המנחה אותו לרצות להיות "אדם טוב" היא נכס חשוב מאוד. מה שה' מבקש מאתנו הוא לעשות את "הטוב והישר" בכל המצבים, אף אם הוא לא אמר לנו בדיוק כיצד. לכן, הכנסת אורחים מתוך מחשבה כי זו התנהגות ראויה מהווה קיום מצוות "ועשית הישר והטוב" (מפי הרב יצחק ברקוביץ, ירושלים).

יש סיבה נוספת שבעטיה הכנסת אורחים היא מרכזית כל כך לחיים היהודיים. חסד והתחשבות בזולת – שהכנסת אורחים היא ביטוי אחד שלהם – הם תנאי הכרחי ללימוד התורה, כפי שמתואר במקור הבא:

7. פרקי אבות ג:יז; רבנו שמחה, מחזור ויטרי, פרק תכו שם, והרב פנחס קהתי, משניות מבוארות שם – אדם זקוק לדרך ארץ על מנת שיהיה בכוחו להשיג את חוכמת התורה.

רבי אלעזר בן עזריה אומר: אם אין תורה אין דרך ארץ, אם אין דרך ארץ אין תורה.
מחזור ויטרי, סימן תכו: אם אין דרך ארץ אין תורה. שאם אין תרבות לאדם לנהג כשורה, אין תורתו מועלת לו כלום, ואינה מתקיימת בידו.
ר' פנחס קהתי: אם אין דרך ארץ – מי שאינו בעל מידות טובות ואינו נוהג יפה עם הבריות, אין תורה – אין ערך לתורתו, שכן התורה מתחללת ונמאסת על ידו.

נקודות לסיכום החלק הראשון:

הכנסת אורחים היא מצווה מרכזית בחיים היהודיים. רעיון זה משתקף בעובדה כי אברהם אבינו היה מייסדו של המונותאיזם הדתי, והתורה איננה מודגישה זאת; אין משבחים אותו על כך שהכיר בגיל צעיר את בוראו, ולא על כך שהרעיון שלו שקיים א-ל אחד היה הזרז למהפכה האינטלקטואלית המשמעותית ביותר בהיסטוריה. במקום כל זאת, מתארת התורה דווקא את הכנסת האורחים שלו ושל שרה. בחום הכבד, בעת שהחלים מן המילה, רץ אברהם להזמין אל ביתו שלושה הולכי-מדברות זרים, והציע להם להתרחץ, לאכול ולנוח. את זאת התורה משבחת.

- מה מניע את הדחף היהודי להכנסת אורחים? התורה מכירה בכך כי הנטייה הטבעית של האדם היא להיות אדם טוב. הזמנת אורחים והטיפול בצרכיהם הם ביטויים לשאיפה זו וכלולים במצווה הכוללת של "ועשית הישר והטוב" בכל הזמנים. יתרה מזאת, הכנסת אורחים היא אחת מן הצורות העיקריות של קיום מצוות "ואהבת לרעך כמוך".
- לבסוף, יש מניע עמוק יותר מאחורי חיפושם המתמיד של אברהם ושל היהדות אחר הכנסת אורחים: מאחר שהאלוקים הוא המארח הגדול של כל האנושות – המעניק מזון ומקום-שהייה לכל האנושות בכל רגע נתון – אנו מְדַמִּים לה' כאשר אנו מעניקים מזון ומחסה לרענו. המטרה המשותפת של דאגה לצרכיו של הזולת גורמת לנו להיות דומים לה'. הכנסת אורחים היא, אפוא, מרכזית מאין כמוה בחיי היהודי: היא מאפשרת בניית מערכת יחסים עם הזולת, ובניית מערכת יחסים עם הקב"ה, שהוא "המארח העליון".

חלק שני: חשיבותה המיוחדת של מצוות הכנסת אורחים

בטרם נדון בפרטים המעשיים של קיום מצווה זו (ראה חלק שלישי), נדון במקורות המדגישים את חשיבותה ואת הערך שהתורה מייחסת לקיומה.

1. החפץ חיים, "אהבת חסד" ג:א – התיאור המפורט של הכנסת האורחים אצל אברהם מוכיר לזרעו בכל הדורות להתנהג כדוגמתו.

כמה חביבה מצות הכנסת אורחים לפני השי"ת, שנכתבה פרשה שלימה בתורה המדברת מענין זה, והיא לאות לנו שנתחזק בזה ג"כ כל ימי חיינו. וכמו שמצינו שתיכף אחר מעשה זה שיבח אותו הכתוב, עבור שיצוה את בניו ג"כ לילך בדרך צדקותיו.

2. שם ג:ב – על אף שאברהם שמר את התורה כולה, קיומו את מצוות הכנסת אורחים זכה לדגש מיוחד.

הנה ראה ראינו שהתורה הרחיבה לספר בענין הכנסת אורחים של אברהם אבינו, איך היתה בכל פרטיו, מה שלא מצינו כן בכל חלקי התורה שקיים אברהם אבינו, שסיפרה רק בדרך כלל שקיים כל התורה.

כפי שנראה במקור הבא, ניתן לראות את החשיבות שמייחסת התורה למצוות הכנסת אורחים מתוך העדיפות שניתנת למצווה זו על פני אחרות:

3. תלמוד בבלי, שבת קכז. – הכנסת אורחים שווה בדרגתה ללימוד תורה.

אמר רבי יוחנן גדולה הכנסת אורחים כהשכמת בית המדרש...

באופן כללי, מעריכה התורה את מצוות תלמוד תורה יותר מכל המצוות כולן (ראה שיעור מורשה "לימוד תורה: יסודם של החיים היהודיים").

המהר"ל מסביר מדוע שווה הכנסת אורחים ללימוד תורה:

4. מהר"ל, חידושי אגדות, שם – הן הכנסת אורחים והן לימוד תורה הם עיסוקים רוחניים.

פירוש הכנסת אורחים שהוא נברא בצלם אלקים, ודבר זה נחשב ענין אלקי, כמו מי שמשכים לבית המדרש לתורה שהיא אלקית.

ובמשנה אבות קאמר "חביב האדם שנברא בצלם חביבים ישראל שניתן להם כלי חמדה," אלו שניהם שוים.

והנה מוסיף התלמוד אמירה – הכנסת אורחים גדולה אף יותר מלימוד תורה, והמהר"ל מבאר זאת:

5. תלמוד בבלי, שבת קכז. – הכנסת אורחים גדולה יותר מלימוד תורה.

ורב דימי מנהרדעא אמר: יותר מהשכמת בית המדרש.

(עיין אף בספר "אהבת חסד" ג:א, בהערה המתארת את ההלכות של הפחתה מלימוד התורה או החמצת תפילה בציבור למען הכנסת אורחים, כולל מקרה שבו אדם כבר הכניס אורח, אך הכנסת האורחים לא התאימה למעמדו של האורח.)

6. מהר"ל, חידושי אגדות, שם – כיבוד אורחים דומה לכבוד כלפי השכינה עצמה, משום שהאדם נברא בצלם אלקים.

וקאמר רב דימי יותר מהשכמת בית המדרש, כי הכנסת אורחים זהו עצמו כבוד אלקים, להכניס האדם לביתו ולכבד אותו שנברא בדמות ובצלם, ודבר זה נחשב כבוד אל השכינה, והוא יותר מן התורה. שהרי התנא מקדים חבוב זה שהאדם נברא בצלם אלקים למה שנתן להם כלי חמדה.

לבסוף, אמירה שלישית בתלמוד מצהירה כי הכנסת אורחים גדולה יותר מהקבלת פני שכינה, והדבר מבואר על ידי מהר"ל:

7. תלמוד בבלי, שבת קכז. – הכנסת אורחים גדולה יותר מהקבלת פני שכינה.

אמר רב יהודה אמר רב: גדולה הכנסת אורחים יותר מהקבלת פני השכינה, דכתיב ויאמר אדני אם נא מצאתי חן בעיניך אל נא תעבור.

8. מהר"ל, חידושי אגדות, שם – יש לאדם קשר שלם יותר עם צלם האלוקים באדם, מאשר עם השכינה עצמה.

ורב יהודה אמר גדולה הכנסת אורחים יותר מן הקבלת פני השכינה, וכל זה מטעם שאמרנו כי האדם נברא בצלם יוצרו, ואילו הקבלת פני השכינה אין זה כבוד השכינה כי לא יראני וחי. ואין דבר זה כהכנסת אורחים, שהוא מכבד האדם כאשר באו אליו פנים חדשות, וחביב עליו האדם כאשר נראה אליו, והוא מתחבר לגמרי אל צלם אלקים הזה, והוא יותר מהקבלת פני השכינה כי אין חיבור אל השכינה.

9. שם – הקשר עם צלם האלוקים שבאדם מתרחש באופן המלא ביותר כאשר מקבל האדם אורחים.

ודע לך שדוקא להכניס אורחים קאמר שפנים חדשות באו, וכאשר פנים חדשות כאן הנה זהו כבוד צלם אלקים, כאשר באו אליו פנים חדשות והוא מכבד אותן..

מסר חשוב נוסף נלמד מן העובדה כי אברהם אבינו עצר את החזון הנבואי שלו מה' על מנת להזמין אורחים ההולכים במדבר (מקור 7 לעיל). הרב בן-ציון קלטצקו מלמד אותנו כי היהדות היא דת של מעשים. בדתות אחרות שאנשים נוהים אחריהן, הערך הנעלה ביותר הוא קרבה והתקשרות לאלוקים, אבל היהדות, היא דת האמת, מייחסת חשיבות רבה יותר לעשייה ולדבקות בה' (ראה "מכתב מאליהו" כרך ב', עמ' 179-180).

10. ויקרא כו:ג-ד; רש"י שם – מטרת לימוד התורה היא לשמור ולקיים את מצוותיה.

אם בקתתי תלכו ואת מצותי תשמרו ועשיתם אתם. ונתתי גשמיכם בעתם ונתנה הארץ יבולה ועץ השדה יתן פרויו.

רש"י: אם בחקתי תלכו - ... שתהיו עמלים בתורה:

ואת מצותי תשמרו - הוו עמלים בתורה על מנת לשמור ולקיים, כמו שנאמר (דברים ה א) ולמדתם אותם ושמרתם לעשותם:

על פי הנ"ל, על אף שלימוד התורה הוא הצורה הגבוהה ביותר של השגת קרבת אלוקים וחוכמתו, עדיין נידרש להפסיק בלימוד על מנת לקיים מצווה שאין אחרים שיבצעו אותה, כפי שמתואר במקור הבא.

11. רמב"ם, הלכות תלמוד תורה ג:ד – אם אין אחר שיבצע את המצווה, קודמת המצווה אפילו ללימוד התורה.

היה לפניו עשיית מצוה ותלמוד תורה, אם אפשר למצוה להעשות ע"י אחרים לא יפסיק תלמודו, ואם לאו יעשה המצוה ויחזור לתלמודו.

נקודות לסיכום החלק השני:

- מלבד הדגשת מרכזיותה של הכנסת אורחים בחיים ביהודיים, יש מטרה נוספת בתיאור המפורט של קיום מצוות הכנסת אורחים אצל אברהם אבינו: יש כאן תזכורת והשראה לדורות הבאים לנהוג כמותו. על אף שקיים אברהם את כל מצוות התורה, התאפיין במיוחד במצוות החסד והכנסת האורחים. ואכן, "חייבין אנו להזהר במצות צדקה יותר מכל מצות עשה שהצדקה סימן לצדיק זרע אברהם אבינו" (רמב"ם, היד החזקה, הלכות מתנות עניים י:א).
- בנוסף לכך, מודגש התלמוד כי הכנסת אורחים היא עניין אלוקי, משום שכל אורח הוא אדם שנברא בצלם אלוקים. לכן, הכנסת אורחים (כאשר אין אחר זולתו שבאפשרותו לקיים את המצווה) שקולה כמצוות תלמוד תורה, שהיא העיסוק בחוכמה האלוקית בעולם הזה; אם מכניסים אורחים כראוי, מצווה זו אף גדולה יותר ממצוות לימוד תורה, משום שאם אין אחר שבאפשרותו לכבד את האורח, שנברא בצלם אלוקים, אזי בקיום מצווה זו מכבד האדם את השכינה. כבוד השכינה הוא גדול מכבוד התורה.
- לבסוף, מהווה דוגמתו של אברהם אמירה מדהדת לאורך ההיסטוריה: הכנסת אורחים גדולה יותר מהקבלת פני שכינה! מאחר שמהותו של ה' היא אינסופית, מוגבל הקשר של האדם עמו כל עוד שוכנת נשמתו בתוך גופו. אך, אין מגבלה כזו כאשר מתקשרים לצלם האלוקים השוכן בתוך נשמתו של הזולת, כגון כאשר מכניסים אורח!

חלק שלישי: העקרונות והפרטים של הכנסת אורחים

כפי שנראה במקורות דלהלן, גישתה של היהדות להכנסת אורחים היא מקיפה ומפורטת מאוד – היא כוללת קבלת פניהם של האורחים, מתן אפשרות להתרחץ ולנוח, מתן תחושה נוחה, הגשת מזון ומשקה, וליווי האורחים בצאתם לדרך. כל חלק כאן הוא משמעותי, משום שביחסים בין בני-אדם, הפרטים הם בעלי חשיבות. אף בקשר עם הקב"ה, הדבר החשוב הוא הדרך שבה אנו מבצעים את פרטי המצוות. הדבר מתבטא יפה במצוות הכנסת אורחים, כפי שנראה להלן.

פרק א. חיפוש אחר אורחים וקבלת פניהם בסבר פנים יפות

1. חפץ חיים, "אהבת חסד" ג:ב – על האדם לחפש אורחים, ולקבל אותם בביתו באותה חיבה שבה היה מקבל אדם עשיר, שהוא מצפה לקבל ממנו סכום כסף גדול.

הנה בתחילת הפרשה סיפרה לנו התורה איך שהוא היה עדיין חולה ממצות מילה שלו, ואעפ"כ היה יושב פתח האוהל

בעת החום לראות אולי יראה מרחוק איזה עובר ושב ויכניסו לביתו וכאשר ראם רץ לקראתם ונשתטח לפניהם וידבר להם דברים רכים אולי יוכל להכניסם לביתו.

ואע"פ שאין מדרגתנו לקיים באופן זה עכ"פ נלמוד מזה שצריך לתור אחריהם ולקבלם בחיבה יתירה כמו שהיה מקבל עשיר גדול שיכול להרויח ממנו הרבה.

הסיפור הבא מדגים את המאמץ ואת המחשבה הנדרשים בקיום מצוות הכנסת אורחים:

הרב חיים-עוזר גרודזינסקי היה גדול תורה מפורסם בוויילנא שלפני מלחמת העולם. בחג הסוכות, בשנותיו המאוחרות, הגיע אורח לאכול בסוכתו. ר' חיים-עוזר ביקש את סליחתו, והסביר לו כי גילו מקשה עליו את הישיבה בסוכה, כשהוא מתייחס להלכה "מצטער פטור מן הסוכה" (שולחן ערוך אורח חיים תר"מ:ד). הוא נכנס לביתו, אך האורח, שהיה צעיר, לא היה פטור ונותר לאכול בסוכה.

לאחר זמן קצר, יצא ר' חיים-עוזר מביתו וחזר לשבת עם האורח בסוכה. האורח תהה, ור' חיים-עוזר הסביר: "ההלכה אומרת שהאדם פטור מן הסוכה אם הוא מצטער, אך אין ההלכה אומרת שהוא פטור מהכנסת אורחים!" (מפיו של הרב איתן פיינר, ירושלים).

2. חפץ חיים, "אהבת חסד" ג:א – מצוות הכנסת אורחים מתקיימת הן בעשירים והן בעניים.

ודע עוד דמצוות הכנסת אורחים נוהג אף בעשירים... ואף שאין צריכין לטובתו אפ"ה הקבלה שמקבל אותם בפנים יפות ומשתדל לשמשם ולכבדם לפי כבודם היא מצוה.

על אף שמצווה להכניס אורחים, בין אם הם עשירים ובין אם הם עניים, קבלתם של אורחים עניים חשובה יותר משום שהיא כוללת אף את מצוות צדקה ("אהבת חסד" פרק א, בשם המהרי"ל).

למרבה הצער, לעתים קרובות אנו נתקלים בהפך מן האידיאל של התורה. אורחים עשירים מתקבלים בחום ומרעיפים עליהם כבוד ותשומת לב, ואילו העניים, במיוחד החלכאים והנדכאים, מתקבלים בצורה יפה הרבה פחות ("אהבת חסד" שם).

פרק ב. מתן אפשרות לנוח ולהתרחץ

1. בראשית יה:ד-ה - אברהם אבינו מציע לאורחיו רחצה, מנוחה וסעודה.

יוקח נא מעט מים ורחצו רגליכם והשענו תחת העץ: ואקחה פת לחם וסעדו לבכם אחר תעבורו.

2. חפץ חיים, "אהבת חסד" ג:ב – כאשר מגיעים אורחים, יש לאפשר להם להתרחץ ולנוח מיד, אם הם זקוקים לכך.

אח"כ ביקש אברהם אבינו להאורחים - שבתוך כך שיכין להם איזה דבר לאכול - ישענו תחת האילנות כי שם טוב להיות בצל וינפשו שם מטורח הדרך. מזה נלמוד שטרם שיכינו להאורח לאכול יבקשו לו להשען ולהנפש מטורח הדרך.

מאחר שיייתכן כי האורחים יזדקקו לרחצה, יש לוודא כי חדר הרחצה נקי ונעים לשימושם (Journey to Virtue, הרב אברהם אהרמן, נו:ט).

פרק ג. שירות האורחים באופן אישי**1. בראשית יח:ח - אברהם אבינו עמד לשמש את אורחיו.**

והוא עמד עליהם תחת העץ ויאכלו:

2. חפץ חיים, "אהבת חסד" ג:ב - אל לו למארח לחשוב כי אין זה מכבודו לשרת את אורחיו בעצמו.

ובעצמו עמד ושירת לפניהם כל עת האכילה.

אברהם אבינו, שהוכתר על ידי העמים כ"נשיא אלוקים", לא חשב שלא נאה לכבודו לשרת את אורחיו, על אף שהוא סבר כי הם עובדי אלילים שפלים וחסרי תרבות. אברהם למד זאת מהקב"ה, שדואג לצרכיה של כל בריה ובריה (עיין קידושין לב:). לכן, על אחת כמה וכמה שמוטל על מארח מן השורה לכבד אורחים מן השורה באופן הראוי (Journey to Virtue), הרב אברהם אהרמן, נו"ב).

פרק ד. הגשת מזון בשמחה וברגישות**1. חפץ חיים, "אהבת חסד" ג:ב - לאור הדוגמה של אברהם אבינו, עלינו לספק את צרכיהם של אורחיו - מאכל, משתה, מקום להתרחץ ולנוח, וכו' - בחיידך ובנעימות.**

כתבו הספרים הקדושים: כשיבואו אורחים לביתו של אדם יקבלם בסבר פנים יפות, וישים מיד לפניהם לאכול כי אולי העני רעב ומתבייש לשאול. ויתן להם בפנים צהובות ולא בפנים זועפות. ואף אם יש לו בלבו דבר דאגה יכסנה בפניהם... וינחמם בדברים, ובזה יהיה להם למשיב נפש. ואל יספר לפנייהם תלאותיו כי ישבר את רוחם בחשבם שבשבלם אומרו, וכמעט שמאבד שכרו עבור זה. ובשעת האוכל יראה עצמו כמצטער על שאינו יכול להשיג ליתן יותר, שנאמר ותפק לרעב נפשך. רצונו לומר רצון טוב.

איתא בזוהר ויקהל על הפסוק "הלוא פרום לרעב לחמך" שצריך בעל הבית לחתוך חתיכות לחם לפני האורח כדי שלא יבוש ולא יכלם. וכל שכן שלא יביט בפניו כשהוא אוכל, כדי שלא יתבייש.

אם רואה המארח כי האורחים מבקשים להתעכב רק זמן קצר ואחר כך להמשיך בדרכם, עליו להציע להם כיבוד קל יותר, ולא לעכב אותם בסעודה מלאה ("אהבת חסד" ג:ב, מבוסס על בראשית יח:ה, שם מעודד אברהם את אורחיו להמשיך בדרכם, לאחר שיאכלו ארוחה קטנה).

הסיפור להלן הוא דוגמה מדהימה לחשיבות מתן הרגשה נוחה לאורחים באמצעות שיחה נעימה:

פעם, הלך אדם להתארח בסעודת ראש השנה - אחד מן הימים הקדושים ביותר בשנה - אצל האדמו"ר מסלונים (הרב שלום נח ברזובסקי). האורח התרגש מאוד מן האפשרות לשהות במחיצתו של חכם זה שנודע בדבקותו העצומה ובהימצאותו המלאה בתוך עניינים רוחניים, ותהה אלו גילויים גדולים יחשפו לפניו.

אך כאשר התיישבו לסעוד, התאכזב האורח. הוא ראה כי במהלך הארוחה, שוחח האדמו"ר בערנות עמו ועם אורחיו האחרים - שאחד מהם היה קרוב משפחתו, שהקפיד פחות במצוות. אחר כך הוא הבין: האדמו"ר התעניין ברווחתם, בבריאותם, במשפחותיהם ובפרנסתם כדי לתת להם תחושה שהם אורחים רצויים ושהוא דואג להם. ואומנם היה זה גילוי: גילוי של אהבת חסד והתחשבות בזולת שהיה נעלה יותר מכל מה שתיאר לעצמו (מפיו של הרב בנימין פלדמן, ירושלים).

פרק ה. סידור מקום לינה

1. **הפץ חיים, "אהבת חסד" ג:ב - כאשר אורח לן בביתו, על המארח לדאוג שיישן בנוחות המרבית, כפי שהיה רוצה שידאגו לו.**

ואם ילנים אצלו ישכיבם במיטב מטותיו, כפי הראוי להם כי גדולה מנוחת עיף בהיותו שוכב בטוב. ולפעמים יותר עושה לו טובה המשכיבו היטב מן המאכילו והמשקהו. ויאמר בלבו אילו הייתי מתארח אצל זה בודאי הייתי רוצה שיכבדני ויאכילני וישקיני ויתן לי לינה טובה; אעשה לו כן גם אני וגלגל הוא שחוזר בעולם...

פרק ו. ליווי האורחים לדרכם

1. **בראשית כא:לג; רש"י, סוטה י., ד"ה פונדק - הכנסת האורחים של אברהם כללה ליווי האורחים לדרכם.**

וַיֵּטַע אֱשֶׁל בְּבְאֵר שֶׁבַע וַיִּקְרָא שָׁם בְּשֵׁם ה' קָל עוֹלָם.

רש"י: פונדק - ללון בו אורחים. ולשון אש"ל נוטריקון הוא, אכילה, שתיה, לוויה.

2. **הפץ חיים, "אהבת חסד" ג:ב - יש להראות לאורחים את הדרך ליעדם.**

ובפרט אם האורח אינו יודע היטב הדרך, והדרך מתפרש לכמה נתיבות, מצוה רבה לילך אתו ולהראות לו או עכ"פ לברר לו היטב כדי שלא יכשל בה...

3. **מהר"ל, "נתיבות עולם", נתיב גמילות חסדים פרק ה' - ליווי האורח הוא דרך להעניק את הכבוד הראוי לנברא בצלם אלוקים.**

ולפיכך כאשר יוצא לדרך ובנ"א מלוין אותו... דנותנין אל צלמו כבוד שאין מניחין אותו שיצא בלבדו, וזהו שנותנין לו לוויה בדרך, ולכן נשאר הכבוד... ואם אין מלוין אותו כאילו שופך דמים, פירוש שנוטלים ממנו צלמו אשר האדם נברא בצלם אלוקים, ובבטול הצלם זה עצמו שפיכות דמים לגמרי.

כתוב בתלמוד כי ליווי האורח מבטיח כי האורח "לא ייזק" (סוטה מו:).

4. **מהרש"א, סוטה מה: - ליווי מספק לאורח הגנה פיזית והגנה רוחנית.**

כיון שהתחיל ללוותו ד' אמות גם בעיר, הרי כוונתו ודעתו להצילו בדרך, ומחשבתו ורצונו מהני ליה לחבירו בכל הדרך להצילו... או שמלאכיו של המלוה גומרים מחשבתו ורצונו לילך במקומו עם המתלוה ולהצילו מהיזק.

פרק ז. לאיזה מרחק יש ללוות את האורחים?

1. **רמב"ם, הלכות אבל יד:ג - יש ללוות את האורח לפי הכבוד הראוי לו.**

וכמה שיעור לוויה שחייב אדם בה? הרב לתלמיד עד עיבורה של עיר. והאיש לחבירו עד תחום שבת, והתלמיד לרב עד פרסה, ואם היה רבו מובהק עד שלשה פרסאות.

2. **סמ"ע, חושן משפט, תכו:יא - המנהג היום הוא שהאורח פוטר את המארח מליווי למרחקים שהוזכרו לעיל, ומסתפק בליווי של כשני מטרים מודלת ביתו של המארח.**

ובילקוט מהר"ש מצאתי: האידנא אין נוהגין ללוות תלמיד לרבו עד פרסה משום דבזמן הזה מוחלים על כבודם ויש לילך עמו או עם חבירו עד השער או לכל הפחות ד' אמות עכ"ל.

3. **חפץ חיים, "אהבת חסד" ג:ב (הערה) – היום, די בליווי למרחק קצר משום שהדרכים מסומנות בבירור ואין סכנה כבעבר. אף על פי כן, על המארח ללוות את אורחו לפחות למרחק של שני מטרים.**

אבל חלילה לפטור את עצמו ממצוות לוויה לגמרי כי מגמרא משמע שהוא דבר סגולה להמתלווה שלא יארע לו אסון בדרך. וגם על ידי הלוויה נגמר המצוה בשלימות כי אש"ל ראשי תיבות אכילה שתיה לוויה.

[ושמעתי שהיה מעשה במכניס אורח אחד ששלט אש בנכסיו ותמהו העולם עליו על מה לא הגינה עליו זכות מצותו? ואמר גדול הדור אחד: מפני שמנהגו היה רק לקבל את האורחים באכילה ושתיה ולא ללוותם כלל, ואכילה ושתיה ראשי תיבות "אש" ור"ל שעי"כ לא היה כח בהמצוה להגין עליו ...]

נקודות לסיכום החלק השלישי:

- ✎ הרעיון המנחה של כל הפרטים במצוות הכנסת אורחים הוא כי על האדם לשאוף לחקות את הכנסת האורחים של אברהם ושרה. פירושו של דבר הוא כי יש לדאוג לצרכיהם של האורחים בחום וברגישות, כך שהם יחוו בנוח ויחוו רצויים – החל מקבלת פניהם בכניסה לבית ועד לליווי כאשר הם יוצאים שוב לדרכם.
- ✎ לכן, מוטל על האדם לחפש אורחים ולהתייחס אליהם בחום, כאילו כל אחד מהם הוא עשיר אשר ממנו ירוויח האדם רווח גדול. כאשר מגיעים אורחים, יש לאפשר להם להתרחץ ולנוח מיד, אם זקוקים הם לכך. יש להגיש מיד את האוכל ולא רק להציע אותו במילים; לעתים קרובות מסרבים אורחים להצעה מתוך נימוס או בושה, אך כאשר מגישים את המזון הם שמחים לאכול. המארח צריך להגיש את המזון לאורחיו באופן אישי, בנעימות וברגישות; כלומר, שלא יתבונן בהם מקרוב באכילתם ולא ייתן להם הרגשה בלתי נוחה. לבסוף, יש ללוות אותם לדרכם כאשר הם יוצאים, ולהראות להם את הדרך לייעדם.

חלק רביעי: הינוך הילדים להכנסת אורחים

1. **חפץ חיים, אהבת חסד ג:ב – על האדם לחנך את ילדיו לעסוק במצווה זו.**

גם נוכל ללמוד משם, דיחנך אדם גם בניו למצווה זו, כמו שכתוב "ויתן אל הנער" וכפירוש רש"י שזה קאי על ישמעאל לחנכו במצוות.

הסיפור הבא מדגים את המידה שבה מסוגלים ילדים ליהנות משיתוף הזולת:

אורח אחד הגיע למשפחה ירושלמית לסעודת שבת. האורח שם לב כי יושבים שישיה אנשים מסביב לשולחן – המארח, רעייתו, שלושת ילדיהם והוא עצמו. הוא גם שם לב כי הוגשו חמש מנות עוף בלבד. המארח נתן מנת עוף לכל סועד, וכך גם לאורח, ואת המנה החמישית הוא חצה לשתיים כדי לחלק אותה בין שני ילדים. האורח חש כי הוא מכביד על המשפחה דלת האמצעים – על אף שנדמה היה כי איש בשולחן אינו חש כך – וסירב להזמנות נוספות להתארח אצל משפחה זו.

לבסוף, קיבל שוב הזמנה לאכול אצלם, והפעם הביא שוקולד כמתנה לילדי המארחים. אז ארע דבר בלתי צפוי: כאשר העניק את השוקולד לשלושת הילדים, הם הודו לו ומיד יצאו במרוצה מן הבית! דקה לאחר מכן, חזרו שלושת הילדים עם תשעה מחבריהם. הם התיישבו על רצפת הסלון וחילקו את השוקולד בין כולם, כשחיוכים נסוכים על פניהם!

ואז הבין האורח: הילדים חונכו היטב להתחלק עם אורחים, ולכן הם נהנו מן השוקולד שלהם – ואף מן העוף – כאשר הם חלקו אותו עם הזולת, יותר מכאשר אכלו לבדם! (מתוך סדרת The Maggid Speaks, הרב פסח קראהן)

בסיפור לעיל, טוב שחזר האורח וראה כיצד מארחיו וילדיהם נהנים באמת ובתמים מהכנסת אורחים. אולם, בביקורו הראשון חש האורח כי הוא מכביד על המשפחה, ולכן לא רצה לחזור. מכאן עלינו ללמוד כי יש לחשוב היטב כיצד לגמול חסד. אולי היה המארח ההוא, למשל, צריך לומר לעצמו, "אני רוצה להתאמץ לתת לאורח כמות גדולה יותר של מזון, אך האם הוא יחוש כבוד או אי נוחות?" מושג זה כלול ברעיון של חשיבות היות האדם "נושא בעול עם חברו" (פרקי אבות ו:ה; הרב ראובן לויכטר, מכתבים; ראה גם הרב שלמה וולבה, "עלי שור" כרך א', עמ' 253, לפרטים נוספים על מושג זה).

לסיכום החלק הרביעי

התורה מגלה כי ה' אהב את אברהם, "כי ידעתי למען אשר יצנה את בניו ואת ביתו אחריו ושמרו דרך ה' לעשות צדקה ומשפט" (בראשית יח:ט). אדם מגלה את ערכיו באמצעות חינוך ילדיו. כאשר אדם נוהג במוסריות אך אינו מחדיר זאת בבני משפחתו, הוא חושף כי עקרונותיו אינם רציניים. כאשר מסכמת התורה את גדולתו של אברהם אבינו ואת הסיבה לכך שהוא היה ראוי לתפקיד בתוכנית האלוהית, אומר הקב"ה כי הוא זכה לכך משום שהוא מלמד את ילדיו. על פי דוגמתו של אברהם אבינו, עלינו לחנך את ילדינו לאהבת חסד ולהכנסת אורחים.

חלק חמישי: השכר על הכנסת אורחים וליווים

התלמוד מלמד אותנו כי הכנסת אורחים היא אחת מן המצוות הבודדות ש"אדם אוכל פירותיהם בעולם הזה והקן קיימת לו לעולם הבא" (שבת קכז).

1. הרב אהרן רוט, "השולחן הטהור" עמ' קא. – קבלתה של נשמת האדם לעולם הבא תלויה בדרך שבה קיבל אורחים בעולם הזה.

ומובא בתיקוני זוהר... כדרך שהאדם מקבל את האורחים בהאי עלמא ככה מקבלים נשמתו בעולם העליון.

2. תלמוד בבלי, חגיגה כז; רש"י, שם – בכוחה של הכנסת אורחים לכפר על הטאיו של האדם.

דכתיב, המזבח עץ שלש אמות גבוה וארכו שתים אמות ומקצעותיו לו וארכו וקירותיו עץ וידבר אלי זה השולחן אשר לפני ה'.

פתח במזבח וסיים בשולחן. רבי יוחנן וריש לקיש דאמרי תרוייהו: בזמן שבית המקדש קיים מזבח מכפר על אדם, עכשיו שלחנו של אדם מכפר עליו.

רש"י: שולחנו מכפר עליו – בהכנסת אורחין.

3. תלמוד בבלי, סוטה מז: – מקבלים שכר גדול על כך שרק מראים לאדם את הדרך שעליו ללכת בה; אם כך, בוודאי מקבלים שכר גדול יותר על ליווי של עובר אורח.

...ששכר הלוייה אין לה שיעור שנאמר "ויראו השומרים איש יוצא מן העיר ויאמרו הראינו נא את מבוא העיר... ויראם את מבוא העיר...". ומה כנעני זה שלא דיבר בפיו ולא הלך ברגליו גרם הצלה לו ולזרעו עד סוף כל הדורות, מי שעושה לוייה ברגליו על אחת כמה וכמה.

התיאור לעיל מן התלמוד מראה כי אין צורך להיות "מארח" על מנת לקיים מצוות "לוייה". כל אדם הזקוק לליווי או להוראות בדרך הוא בגדר 'אורח' עבור האדם שבכוחו לסייע לו ולהראות לו את דרכו (הרב אברהם אהרמן, Journey to Virtue, נ:כב).

4. רמב"ם, הלכות אבל יד:ב – ליווי האורחים הוא גדול יותר מאירוחם.

שכר הלזיה גדול מן הכל. והוא החוק שחקקו אברהם אבינו ודרך החסד שנהג בה – מאכיל עוברי דרכים ומשקה אותן ומלוה אותן. וגדולה הכנסת אורחים מהקבלת פני שכניה... ולוים יותר מהכנסתן. אמרו חכמים כל שאינו מלוה כאילו שופך דמים.

מדוע נחשב ליווי האורחים גדול יותר מאירוחם?

5. מבוסס על הרב יצחק ברקוביץ, כולל ירושלים – הליווי חולק כבוד ומוביל להגברת ההערכה העצמית.

אמירתו של הרמב"ם: "כל שאינו מלוה כאילו שופך דמים" מבוססת על הנאמר בדברים כ:א-ט, בפרשת "עגלה ערופה". התורה מלמדת, שכאשר נמצא מת בין שתי ערים ואין יודעים מי הרגו, מייחסים זאת להימנעות מליווי של אורח. התלמוד מספר כי החכמים מן העיר הקרובה ביותר לחלל מניחים את ידיהם על עגלה ערופה, ככפרה על המוות, ואומרים "ידינו לא שפכו את הדם הזה". האומנם חושדים בהם כי הם הרגו את האורח!?

רש"י מסביר כי האורח לא קיבל ליווי כראוי לו או שלא ניתן לו הכבוד הנחוץ כדי שירגיש טוב עם עצמו, ולכן כאשר הגיעו השודדים היה מדוכא רגשית מכדי להגן על עצמו, ומשום כך נרצח. אם כן, אנו מלווים את האורח משתי סיבות: (1) להראות לו את הדרך, ו(2) לכבד אותו, ויש לכך השלכות מעשיות לבטיחותו.

נקודות לסיכום החלק החמישי:

- ☞ השכר על מצוות הכנסת אורחים אינו מוגבל ויש לו השלכות רוחניות ארוכות-טווח.
- ☞ קיים עיקרון כללי כי חוויותיו של האדם בעולם הבא מבוססות על מעשיו ועל הבחירות המוסריות שלו בעולם הזה. מכאן נובע כי חווייתו של האדם כ"אורח" שזה עתה הגיע לעולם הבא תיקבע על פי הדרך בה קיבל אורחים בעולם הזה.
- ☞ אפילו מעשה בלתי משמעותי, לכאורה, כגון, הצבעה על הדרך בה ילך האורח, היא צורה של ליווי. כאשר נעשה מעשה זה מתוך הכוונה הראויה מדובר בקיום מצוות אהבת הרע ודבקות בדרכיו של ה'. למעשים כאלה יש שכר רוחני שלא ניתן לתאר.
- ☞ ובכן, ניתן לומר כי האורחים נותנים למארחים הרבה יותר ממה שנותנים המארחים לאורחים. על כן, "צריך לתור אחריהם ולקבלם בחיבה יתירה כמו שהיה מקבל עשיר גדול שיכול להרויח ממנו הרבה" (אהבת חסד ג:ב, חלק שלישי לעיל).
- ☞ ליווי האורחים לדרכם נחשב גדול יותר מאירוחם.